

J E L E N K Ö R.

34. szám.

Pest szombat april. 26dikán.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (176—7—8ik orsz. ülések. Kinevezés. Levelek N.Becskerek, Ungvár, Pécs, Kassa és N.Dömölkrül). Franciaország (francia pártok; a' lyoni zendülés folyvást tart, 's' ujabban Párisban, 's' e' felől a' belminister közlései; követházi ülés april. 9—12ikén, legújabb hírek Lyon és Páris állapotjárul april. 15ikeig). Belgium (bővebb körülményei a' brüsseli zavargásnak). Anglia (londoni lapok a' francia minister-változásra; Herschel) Németország (berlini levelek april. 7—8ikáról). Spanyolország (újabb történetek april. 15ójétől 5ikeig). Elegyhírek.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony april. 22ikén: RRink a' 176—77 orsz. ülésekben, a' sz. kir. városi szék rendezését tárgyazó 3ik cikk utolsó vagy is 8ik §szán kívül, melly által onnan a' vásár-bíróság kivétetik, elvégzék még a' 4ik és 5ik cikket is egészen; amaz Fiume sz. kir. és tengeri kereskedési városának, kerületének és szabad révének, imez pedig Buccari és Vinodoli tengeri kormányzékai kerület törvényszékeinek rendezését állapítja meg szakaszonként következőleg: 4dik cikk 1 §: hogy a' polgári pörök, — azokon kívül mellyek saját természetük vagy pörlekedők személyeinél fogvást váltó-kereskedési és tengeri consuli bíróság elibe tartoznak, — városi és kerületi első folyamodási törvényszék előtt indíttassanak; innen feljebbvitelkép a' kapitányi széken 's' ismét innen a' kir. hétszemélyi táblánál folytatandók; 2 §.: Vétségi pörök az ország törvényei szerint kapitányi széken kezdessenek; onnan a' királyi, 's' ezután a' hétszemélyi táblához feljebbviendők; 3 §.: Kebelbeli nemesek személyes pörei szinte kapitányi széken indíttassanak, onnan a' királyi 's' ettől a' hétszemélyi táblához följevihetve; 4 §.: A' mondott városi törvényszék egy kapitányi 's' 4 községi bíróból álland; 5 §.: A' kapitányi székre 7 tag kívántatik: elnök t. i. ki maga a' kapitány egyszersmind magyar tengermelléki kormányzó, vagy helyette gátoltatása esetén az alkapitány legyen, 's' kivüle még legalább 6 patrius tanácsnok, kiket a' kapitányi tanács válasszon 's' az elnök híjon össze; 6dik §ban a' pörlekedési rend, törvényszéki határidők, és taksák (perdíjak), az országosan bevett mód szerint állapíttatnak meg. Buccari város és kerületre nézve a' polgári ügyek kezdése a' városi tiszthatóság elibe határozatott; följevittel a' kapitányi székhöz 's' innen a' hétszemélyi táblához; vétségi pöröké 's' nemesek személyes ügyeiké kapitányi törvényszék előtt; följevittel a' báni táblához 's' innen a' hétszemélyihez. A' többi mind ugy, valamint Fiumében.

— A' Vinodoli kerületben polgári ügyekre első folyamodási bíróságul az uriszék tűzött, melly öt, egyenlő szavazattal bíró tagokból álland; feljebbvitelül a' fiumei kormányzék, 's' ezen tovább a' királyi tábla; vétségi pörökben 's' nemesek személyes ügyekben kezdetül a' kormányzék, feljebbvitelül a' kir. tábla; urbéri pörökben kezdetül a' kormányzék; feljebbvitelül, ha jogbeli a' pör, a' kir. tábla; ha pedig tetheli, a' magyar kir. Helytartó-tanács. — April. 21ikén a' 178ik orsz. ülésben rendre kerülvén a' megyei törvényszékekrül szóló 6ik cikk, annak 1ső §za kezdetében a' mostani pedaneus bíróság szavak többségével eltörültetni javasoltatik.

A' magyar kir. udv. Kancellaria kebelbeli megürült lajstromzói hivatalára eddigi accessista Raaperger Györgyöt 's' az ekkép megürült udv. accessistaságra Schütz Ferencz practicanst nevezé ki.

Nagy-Becskerek april. 17. Hosszas esözések, havazások és fagyok után csak most kezd tavaszra derülni. Remény-teljes érzetek közt pillantanánk végig zöld bársonyban díszelgő telkeinken, ha egy rémítő csapás, melly mezeink felett csügg, munkát, örömet 's' reményt nem tenne tönkre. Sok ezer holdra menő repeze-földeinket egy bizonyos, de általunk eddig nem ismért féregnek, melly inkább a' bogár- mint a' hernyó-fajhoz tartozik, milliárd özönnel lépé el, egymásra tornyosultan sáskamódra legelvén föl a' virulásnak indult repeze-növényt, olly szörnyü nyomot hagyva maga után, mintha a' veteményt a' legszigorubb fagy forrózta volna le. Gázoltatása égettetése haszontalaná vált; milliomok mutatkoznak ismét a' földgyomrából, növekesznek 's' kerek foltokként dülják a' gazda reményét. Hat piczi lába e' kártékony 's' alig egy hüvelknyi hosszú állatkának gyorsan hordozzák a' sárgás csíkos alsó 's' tiszta fekete felső részü bogarat, melly üvegbe záratva is több napig él. Egész megyénket rettegésbe hozá e' veszély, attól félvén kivált, hogy ha ezen féreg a' repeze-földeket már lelegelte,

majd utána a' gabona földekre is kiterjeszti pusztításait. A' remény és kétség illy kinos érzetei között mereng most Torontál megye.

Pécs sz. kir. város polgárai kimutatni akarván megyei főpásztoruk báró Szepessy Ignác ó exja iránt magas érdemeiért, főképen pedig a' kebelökbeli lyceum ujdón alkotásaért viseltető hálás indulatjukat önkényes összeadásból gyűjtött 400 frtért egy jeles művész által ó exja képét életnagyságban 's jól találva lefesteték, 's ezen képet april. 15ikén, mint ez alkalomra intézett örömnépen, az isteni szolgálat után, melly alatt a' rendes és nagy számu polgár katonaság többszöri lövésekkel tisztelkedék, a' nem rég fényesen elkészült városház gyűlésteremében fölfüggesztették.

Kassán apr. 16kán ideg-gutaütésben meghalt báró Berzeviczy Vincze a' magy. tud. Akademia tiszteletbeli tagja, éltének 53ik évében. Hunyát egyetlen leánya 's hitvese mélyen kesergik. Ó egyike volt azoknak, kik nem szóval csupán, de tettel is nem csak akarják, de valóban is előmozdítják a' jót és hasznost. Legutóbbi törekvései Kisfaludynak állítandó emlék ügyében igaz buzgalomának jeles bizonyossága volt.

Nemes-Dömölk (Vas várm.) Helységünk a' legrettentőbb tűz-gyuladásnak csak nem egészen áldozatja lön. April. 14ikén esti 6 óra tájban t. i. midőn a' szélvész is szokatlan erővel dühöngene 's már magában is minden gyuladás nélkül tetemes károkat okozott volna épületinkben, még azon rettentő eset is járult hozzá, hogy a' helységnek éjszaki szélén a' legvégső ház konyhájából a' mindent megemésztő láng kiröppenve, egyszerre több épületet tűzözönbe borított 's mivel a' szélvész éjszaktól délnek üvöltött, a' nád és szalmatetőknek ropogva égő sziporkáit a' szél mentében fekvő minden épületekre szét hordotta 's úgy annyira elterjeszté, hogy egy óra mulva 38 lakház, magtárak, csürök, hor- és pálinka-pinczék szinte földig semmivé tétettek. A' szokatlan szél dühe miatt lehetetlen levén a' tűzhöz közelítés, minden hajlék be is égett 's bennök minden ruhanemű és minden élelem porrá hamvadván, az épületfalak is megrepedezve a' lángok erejétől ledüledeztek. Elpusztító lángoknak áldozatja lett egy kis ártatlan alvó izraélita gyermek, több számu szarvas marha, sertvések és egyéb majorság, szám nélkül; — 45 háznép jutott tönkre 's legnyomorúságosb sorsra, hacsak a' jölteví kezek őket valamennyire is fölsegélleni nem igye-

keznek. Hanem a' szánakodás lelke azonnal megszállta több tekintetes és nagy érdemű urainknak 's a' szomszéd helységek szegény adózó jobbágy lakosinak sziveiket 's a' legelső szükségét élelem és pénzbeli segedelmeik által eltávoztatni kegyeskedtek. Mellyért az egész közönség előtt nyújtják ezen szerencsétlenek szívbéli áldozatjukat, jövendőre pedig elpusztult hajlékaik fölépüléséhez nyújtandó kegyes segedelem tekintetéből, magukat, e' borzasztó szerencsétlenség keserű poharát nem kóstolt hazafitársaik szíveségébe ajánlják.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' követház ülésében april 9kén az algieri gyarmatozásról is előkerült a' szó, mellyet a' hadministerium költségei biztossága előterjesztetni tanácslott. Később Coulmann ur kérdezé a' külministert a' bécsi egyezés mibenlétéről. A' bécsi szerződés, ugymond a' német statusoknak constitutiót enged, 's biztosít, melly a' frankfurti magyarázat által sértve van. A' minister felelé: A' bécsi szerződés még sértve nincsen. Franciaország figyelemmel méri a' szövetséggyűlés lépteit, 's bizonyosan az ország méltóságához illőleg fogja magát viselni. — A' Gazette azt véli, a' kormány ellen most két párt van, egyik cselekvő, a' liberalis és republicanus egyesületek által; a' másik szenvedő, ellenmondások által minden privát jog ellen, 's az általános jogra hivatkozás által. Az elsőt a' kormány bizonyosan lefogja győzni, de akkor hívei a' másodikhoz állanak. Ezen esetben a' kormány megbukása bizonyos; mert akkor nem revolutioról, nem republicáról, hanem nemzeti gyűlésről lenne szó, melly minden gonosznak véget vetne. Így biztatja magát a' Gazette, és hiszi saját szavait. — Mondják Pozzo di Borgo gróf azon lakomán, mellyet Durham lord tiszteletére adott, következő áldomást ivott: „Az europai kormányok őszinte egyességére!“ — A' Bulletin du soir april. 10ről így adja elő a' lyoni zavart: „Tegnap néhány rendzavaró a' telegraphi közlést akará a' lyoni telegraphi pont feldulásával félbenszakasztani, de a' közlés csak hamar helyreállított, 's így juthatott a' tegnapi hiradás Párisba. Ma az idő nem volt kedvező, 's csak egyetlen hir jött, melly szerint Aymard gen. a' sereggel Lyon minden fő helyét elfoglalá 's az insurgensek a' város közepén a' kis-utcákba vonultak vissza.“ — April. 11ről: A' hatóságuk már néhány nap óta tudtára volt adva, hogy valami igen nyomos fog történni, 's arra készüljön el. Minden oda mutatott, hogy a' zen-

dőlők sikert remélvén mind a' fővárosban mind a' vidéken szerencsét akartak próbálni. A' szerencsétlen Lyont választák merészlet-jök térhelyévé. Aymard gen. 's a' megyeispán rendelést tettek, minden erőszak-visszaverhetésre. Ambár a' törvényszék ülést tartott, a' házelőtti saint Jean-tér üres maradt, honnan hívék, hogy a' munkások tömegestül szándékoznak megjelenni. 11 órakor valóban ott is termettek. Egy férfi zendítő felhívást olvasott el, 's néhány perc múlva köhalmazokat kezdének emelni. Azonnal katonaság robbant elő. A' rendőrség 's gyalogság nagy hévvel rohant a' barricádokra, mellyeket élénk tüzelés alatt foglaltak el. A' megyeispán mindenütt jelen volt. Alig torlasztának egy halmazt, azonnal megvevék ostrommal azt. Sok halott és számos sebesült van. A' leghevesebb csata az úgynevezett ispán-téren volt. Az új teremben az álgyak csak hamar kiűzék őket. Hosszu puskázás eredt már most az insurgensek 's katonaság közt. Ujra álgyra került a' sor. Egy házat teli puskázókkal petárdák röptettek föl. Számos foglyot hurczoltak össze. A' viaskodás még több óraig tartott az álgudörgéssel együtt. A' katonai 's polgári hatóságok szilárdul viselék magokat. Délután 4 órakor megszűnt a' viadal, 's csak itt ott lehetett egyes puskázót a' város közepén hallani. — April. 12kén estve a' belministerhez e' hír jött: Lyon fel van szabadítva. A' külvárosok, mellyeket az insurgensek rakának meg, hatalmunkba kerültek. A' közlések mindenütt helyre állítottak. A' posták ez estve ismét elindultak. Az anarchisták nagy rendetlenségben vannak. Ugyanazon lap szerint teleg. hir Párisból april. 14ről reggel 6 órakor: Tegnap néhány halmazt v. hidradékot (barricade) akartak itt felállítani; de azok ostrommal vétettek be; ma reggel csak csekély puskázásokat üznek. A' nemzeti őrség önként a' sereghez csatlakozott. — Reggeli 8. órakor: a' zendülők mind hatalmunkban vannak. — A' Tribune azt állítja, hogy Dijonban is csatáztanak. Ugy szinte a' beauxi, chalonsi 's az egész bourgognei népség igen nagy ingerültségben van. Toulou hir után martz. 5ről ott a' réven olly élénk mozgás van, hogy tengeri expeditoról nem is kétkelhetni többé.

A' belminister következő közléseket tett, a' kérelmek iránt fenforgó vita közepett kívánván szót, a' lyoni zendülésről: „Uraim! a' kamarának méltó gondoskodnia olly történetek iránt, mellyeket nagyoknak szerencsétleneknek szabad lesz neveznem, mert franczia vér

folyt. E' méltó szorgoskodás kötelességünk ké teszi némi felvilágítást adnom róluk. Azt hisszük, nincs constitúciónk 's kormányunk szelleméhez illőbb, mintha valamennyi statushatalom minden fontos és ünnepélyes alkalommal szorosán egymáshoz csatlakozik. Ezt tesszük mi ma, midőn a' lyoni történeteket az urakkal közvetlenül tudatjuk. A' esendhaborítók, kik már régóta e' szerencsétlen városra irányzák szemeiket, ott sajnálható lázadást voltak képesek kitörésre birni. A' hatóságok 's a' sereg kötelességöket megtevék. Szomorú kötelesség francziákra löni, de kötelesség, hogy a' törvények 's nyilvános rendmentve legyenek. A' győzedelem szerdán (9kén) a' seregé volt, mindazon pontokban fentartotta magát, mellyeket a' zendültek el akarának foglalni, mindazon állásokat megrakta, mellyek mögé akarák sánczolni magokat, ezeket sorra ostrommal vivá meg. E' szerencsétlen napon a' győzelem a' törvény részin vala. Másnap is folyt a' harc, de karakterét megváltoztató. A' zendülés többé nem megtámadó, többé torlasztékokkal (barricade) nem tör előre, nem akarja Lyont többé elfoglalni, melly szerencsére hatalmában nem maradhat; csak néhány homályos szoros utczában tanyáz, hol könnyű neki, nagy veszély nélkül, derék katonáinkat öldözni. A' general tehát más módhoz vala kénytelen nyulni, sergeit e' tekervénybe bonyolítani nem akará, hol nehezen munkálhattak volna. Most azon pontokon áll, mellyeket napközben elfoglalt. A' harc csak a' juliusi kormány javára üthet ki, 's fájdalom! még mindig folyvást tart; (hosszu megindulás) de sokáig többé nem tarthat. A' kormány semmit sem mulasztott el, hogy a' törvény győzödelme ne csak Lyonban, hanem Franciaország minden részin, hol az veszélyben forgana, biztosíttassék. Minden szükséges rendszabás megtétt, 's nem kételkedünk a' sikerről; de ha szükség lenne a' kamarához folyamodnunk, 's rá támaszkodnunk, segedel mire teljes bizonyal számolnánk, mellyet ez a' kormánytól még soha sem vont meg (köztetszés, 's leirhatlan mozgás e közlésre). — A' Messenger szerint egy tiszt, ki Lyont 9kén 10 órakor hagyá el, következő részletes rajzot ad az ott történetekről: „Már reggel élénk forrás uralkodott a' városban. A' sergek fegyverben állottak, 's tetemes katona erő volt a' törvénypalota közelében felállítva. A' munkások, miután e' rendszabásról hirt vettek, csapatszámra rendben vonultak oda, 's a' seregekkel szemközt állapodtak meg, mint mondák, egy

résről barátjaikat más résről pedig a törvényszéket védendő szándékkal. A munkások nagy része fegyverben volt. Miután hijában intettek a szétoszlásra, parancsot vőnek a sergek megtámadásra. E pillanatban a katonaság részről szembeálló késkedés vala észrevehető; azonban a megtámadás csak hamar keményebb lőn. A munkások rettenetlenül védék magokat 's álgjukat kellett elővontatni. Ekkor szoros utcákba valának kénytelenek futni, hol őket kár nélkül megtámadni nem lehet. Minden mozdulatjuk nagy dologértéssel vala intézve, 's vezérek parancsai jegyzésre méltó pontossággal teljesítettének. A munkások számát több ezerre teszik; veszteségek nagy, de számát nem tudhatni. — A Gazette april 12-ről mondja: „A tábornok-test ma azon hírt vevé a belministeriuntól, hogy a viadal gyilkoló volt, 's a sergek részire elhatározónak látszék 's a t. Aymar gen. kénytelen vala két házat álgjuval lődöztetni össze; hol kétszáz sebes vagy csonkitott munkást fogatott el.

A követház ülésében april 9kén, midőn a külministerium állana tanácskozás alatt, felszólamlott Coulmann ur, 's kérdé a külministert, mikép áll a bécsi szerződés? A minister azt felelé, hogy a szerződés nincs megsértve. Azonban ellenkezőt is állíthatni azon magyarázat miatt, mellyet a német szövetség a bécsi szerződésnek adott. E szerződés t. i. Németország kisebb statusinak alkotmányos szabadságot enged. Mivel azonban a szövetséggyűlés azt köti ki, hogy az azt alkotó statusok egyik országgyűlése sem tagadhatja meg a kormányköltséget, a bécsi szerződés csakugyan sértve van. Rigny ur azt nyilatkoztatja, hogy a kabinet e kérdésre figyelmes, 's Franciaország méltóságához illőleg fogja magát viselni. Thiers ur megjegyzi, hogy a német kormány-jogban egy kérdés sincs ennél szövevényesb 's Franciaország viselete tekintetben nehéz is kényes is. E kérdés tuskés bár, a francia kormányt mindazáltal felelősségre nem vonhatni azért, mikép magyaráztatik ez vagy amaz elv (princípium) Németországban. Demarçay urnak véleménye szerint azon csekély figyelem, mellyel a ministerek a német ügyek iránt viseltetnek, nem képes megnyugtanni olyanokat, kik, mint ő, azokban sok veszély nyomát látják. Manguin ur megjegyzé, hogy a ministerek a szószéken gyakran mondtak olly dolgokat, mellyek a diplomatiának ártanak. Különösen szerencsétlen abban a belminister; ő javaslott legelső

engedvényeket kelet ügyében. Most meg az nyilatkoztatja, hogy a bécsi szerződés azon záradéka, melly a német statusoknak függetlenséget biztosít, vitás kérdés. Ily nyilatkozásoknak a diplomatiát szükségkép gyengíteniök kell, 's fegyvert adniok Franciaország ellen. Ő a minister helyén azonnal szószékre lépne, 's ollyatén szemrehányásokat elhárítana magától. Thiers ur erre: nem nagy-lelkűség, a ministereket szószékbe zaklatni 's faggatni, 's azután némelly vigyázatlan mondásaikból, mellyek láрма, 's félbenszakasztás között sikamlanak le ajkaikról, vétkeket csinálni. Ő Németországról csak azt monddotta, hogy a szabadság elve mellett még szövetségi kötelezések is vannak, különben nyilatkoztatja, hogy ha Németország szabadsága veszélyeztetnék, a kormány hathatósan lépne föl. Bignon 's Coulmann urak is megismerték, hogy a kormány viselete férfias, szilárd (fest, solid) volt. Coulmann ur: „Nem, uram! Adjon becsület-nyilatkozást.“ Thiers ur: „Itt nincs becsületnyilatkozásra szükség, az csak azoknak kell, kik nyomorú politikáikkal mindig csak háborut sürgetnek. Mi mindig a szabadság érdekét védjük, 's azt a többség segédelmével mindig védendjük is. Manguin pedig azt allitá, hogy az eddig követett rendszernél fogva se szilárd tartósságu viselet 's külső béke, se szilárd tartósságu belső csend nem állhat lábra.“ Bignon ur: „A vitának célra kell vezetni. A belminister azt mondá: azon pillanatban, midőn a szövetséggyűlés végzése közhirre tétetnek, Franciaország be fog avatkozni, 's önmagához méltó nyelven szólni. E kötelezést jól megjegyzem magamnak.

A Bulletin des lois 's Moniteur már ap. 12kén közli a pairkamara által is elfogadott, 's a király által azonnal megerősített egyesületi törvényt. — April. 12iki lapok szerint már e nap estéjén mutatkoztak Párisban zenedülő mozgások jelenségei. Számos csoport húzódék a boulevardokon át, a Marseillaisét énekelve, 's minden dal-szak (strophe) végével teli torokkal kiáltozva: „Éljenek a lyoniak!“ A boulevardi őrház előtt megállapodtak, melly pont sorkatonasággal volt megrakva, 's annak „Éljent“ kiáltottak. Minthogy e zajgók ott maradni készültek, kilépett egy őrmester, 's a vezérek egyikéhez fordult e szókkal: „Igyekezzenek eltávozni.“ Mire a csoport azonnal visszalépett. — Egy párisi levelező a Lyonban csatázott insurgensek számát 20,000-re teszi. Továbbá hír szárnyal, az

mond,
délben
tó feg
reggel
graph
pedig
vetház
vége l
érkezt
nem j
Lyonb
katona
rek ap
lottnak
mány
vőu L
zássá
Guillo
gére v
ra bir
Az ins
nem h
közé l
harezo
nélkül
zakra
dülés
tienne
Lyon
lyonia
kon k
e' láza
lemme
des.“
mellye
ispánj
ket a'
lázadó
A' kor
leti t
virado
mos fe
tönpar
A
ri kiad
paranc
tetése
mintho
hová
féni r
minder
6 1/2 óra
hg. se
vaglan
téntek

mond, de csak pusztá hir, hogy april. 11ikén délben a' munkások és seregek 24 óráig tartó fegyvernyugvást kötöttek. A' ministerek reggeli 11 órától fogvást az idő miatt (telegraphon) semmi hirt sem vehettek; a' borsén pedig azt rebesgeték, hogy Thiers ur a' követháznak jelenteni fogja, mintha mindennek vége lenne. Az eddigi hírek mind Párisból érkeztek, mert Lyonból se levél, se ujság nem jött. Besançonból staféta ment ugyan Lyomba, de a' kapukat csukva, a' környéket katonasággal rakva lelé. Azonban párisi hírek april. 14 's 15ről a' közösülést helyre állottanak mondják. — A' Moniteur szerint a' kormány april. 11iki estéről megnyugtató híreket von Lyonból. A' harc csupán egyes puskázássá változott, melly óráról órára fogy. A' Guillotiere külváros lakosi a' seregek segítségére voltak, 's azokat a' tüzeléssel felhagyásra bírák, kik ezen külvárosi hidfőnél állottak. Az insurgensek sehol sem mutatkoznak; hanem házesoportokat keresztül vágó fasorok közé bujdoznak 's onnan puskáznak, mi a' harcot hosszabbítja, mert hozzájuk nagy kár nélkül nem férhetni, ha csak nagy számu házakra álgyu nem szegeztetik. Azonban a' zendülés lecsilapultán nem kételkedhetni. St. Etienne meg sem motszant, a' kormányzó a' Lyon felé vezető utat elfoglalta, 's ha kik a' lyoniaknak segítségül akarnának menni, a' sikon könnyen tönkre tehetné őket. A' lyoni nép e' lázadásban részt sem vett 's feszült figyelemmel várja a' dolog kimenetét. Páris csendes. Ugyan a' Moniteur felszólítást közöl, mellyet Lyonban april. 11ikén a' Rajna-megye ispánja boesátott a' lakosokhoz, mellyben őket a' Guillotiere külváros példája szerint a' lázadóknak házaikból kiűzésére serkenti. — A' kormánynak azonnal szándéka az egyesületi törvényt divatba hozni. Már 11ről 12re viradott éjjel az emberjogok társasága számos fejeit fogatta be. Cavaignac ellen is börtönparancsot boesátott, de otthon nem találták.

Az april. 14iki párisi journal, másodszo-ri kiadásában, ezeket közli: „Tegnap estve parancs boesáttatott, hogy a' lázadók üldöz-
tetése csak másnap reggelére halasztassék, minthogy a' katonasággal a' szük utcákhoz, hová a' zendítők vonultak, nagy kár nélkül férni nem lehetett. Más nap már szürkületkor mindent bevégzett egy elhatározó megrohanás. 6½ órakor a' koronaörökös 's Nemours kir. hg. segédek kíséretében azon utcákon lo-
vaglátnak el, hol e' sajnálható jelenések történtek. Midőn st. Martin utcába jönének,

több puskalövés esett azon csoportra, hol e' két herczeg vala. Mire a' sereg megrohaná a' házat, honnan a' lövés jöve, 's a' merénylet szerzőjét lekonzolta. Eddig mindennek vége. — Délután 2 órakor a' nyilvános oktatás ministere a' követházban tudósítást tett e' történetekről, az ülés felfüggesztetett, 's a' követház tömegestül a' királyhoz járult. —

Strassburgon keresztül következő telegraphi hírek érkeztek Párisból april. 14 's 15ről: „Páris, april. 14ikén délután 2 órakor minden rendre tért. A' király épen most szemlélte meg a' nemzeti őrséget 's katonaságot. Mindenütt igen élénk kiáltással fogadták.“ — „April. 14ikén, délután 3½ órakor: Mind a' két kamara a' királyhoz járult, a' constitutiós királyszékhez ragaszkodását kijelenteni.“ April. 15dikén délután 1 órakor: „Párisban mély esend van, Lyonban a' rend végkép helyre állított.“

BELGIUM.

A' Courrier belge april 10ről: Meg sem gondolhatni, milly hazugságokat igyekeznek terjesztgetni az april 6ki szomorú történetek karaktere elrutithatására. Majd reunionisták czimborsága az 's mint mondogatják, francia zászlót hordoztak az utcákon; majd összeesküvés a' kormány ellen, mellyet François elemés rendőri főnk (Polizeichef) fedezett föl, ki hogy kenyerét megérdemelje, hetenkint uj meg uj czimboraságot leleget 's kotlasztgat. Csak hallani kell, milly fonákságokat beszélnek: 1200 összeesküött érkezett Párisból ismeretlenül, 's azoknak a' pusztítókkal kellett egyesülniök, lármát ütniök, Leopoldra rohaniök, 's azután Páris felé Lajos-Fülöp ellen indulniök. Cabet urnak kelle a' mozgást intéznie, 's Ramorinonak, ki Schweizban van, a' sereget vezérlenie. Ily ostobasággal akarják azon felindulást elfojtani, melly a' ministerek munkátlanságára mindenfelől nyilatkozik. Összeesküvés a' kormány ellen, holott a' pusztítóknak a' kormány dicséretinél egyéb nem harsogott szájokban. Összeesküvés, hol az összeesküettek „Eljen Leopold, halált a' hollandiakra!“ kiáltoztak, — Schowaers házbirtokos, kinek háza feldúlattott, egyik lapban nyilatkoztatja, hogy soha sem volt orangista, 's mind a' két fíja együtt harczolt septem-berben, 's most a' kormánynál hivatalban vannak, 's hogy házat az orangista clubbnak még akkor adta bérbe, midőn nem tudta még, milly irányú e' társaság. Miután a' szerződés alá volt írva, nem változtathatá meg azt többé. Noha Brüssel csendes, az ismeretes iv aláíróji há-

zainál a' bátorsági öröket kívánságukra még is meghagyák. — Következő újabb felvilágítást olvashatni a' brüsseli történetekről a' Moselujságban: Az igazság minisztere értesítve a' dolgok állásáról, 's lehetségesnek tartván a' zaj kitörését, a' polgármestert figyelmessé tette arra, szoros vigyázatot ajánlván neki; ez azonban a' miniszter gondoskodását félénkségnek tartá, 's legkisebb előkészületet sem tön. A' zaj éjjel kiütött, 's ámbár a' polgármester egész éjjel talpon volt, a' városi hatóság még sem határozható el magát valamire, remélvén, hogy a' nép majd lecsilapszik, 's félvén nehogy a' nép a' polgármestert is, mint összeesküött társat, megtámadja. A' katonaságnak szemére hányták, hogy véd 's oltalmul nem szolgált; 's e' részvétlenséget onnan fejthetni meg, hogy az ország alkotmánya katonasági beavatkozást az ország semmi városában sem enged másként meg, hanem ha erre a' helyhatóság által felszólítatik. A' helybeli őrség, noha gyöngé volt, azonnal fegyverhez nyult, de a' polgármester felszólítását hijában várta. Így a' miniszteri tanács végre önhatalmából adott a' szeregeknek beavatkozásra parancsot, minthogy városi hatóság semmi határozást sem birt tenni. April 5kén, a' zavargás kezdete napján a' frankfurti Journal ezeket ír: „E' pillanatban Belgiumban valami fontos történik, mire Európának figyelmesnek kell lennie. A' sajtó ellen irányzott szigorú pörök, 's az egyesületek ellen intézendő erőszakos rendszabások által Párisból kiűzött republica Brüssellé iktatá tanyáját. Ott a' sajtó ellen még semmi pör sem indított, 's a' politikai egyesülésjog nincs korlátozva. Mig az idő munkálni fog, melly ez úttal hosszú nem lehet, emlékezzenek arra, mit mi bátorokunk első irni: A' republica Brüssellen fenyegetőbb Európára nézve mint Párisban. — A' pusztítás rettentőségi közt Brüssellen 6kán különös vonások valának szembetűnök: Egy csoport egy szép lakba lép, hogy azt feldúlja. Mondják neki, hogy NN. grófné öltözik. „Jelentsék a' grófnénak, beüzenének a' dülök, siessen, mert 20 percz múlva ismét itt termünk,“ 's valóban vissza is tértek. Mig Ursel hg lakja ablakit kövekkel dobálták, egy asszonyosság, ki a' tő szomszéd házban lakott, ablakán nézdelt 's kacsintgatott ki, melly alig vala egy rőfnyire távol attól, mellyet épen akkor romboltak. Mint-hogy ezen asszonyosság könnyen áldozatja lehetett volna egy ügyetlen dobásnak, hozzá kiált egy a' pusztítók közül: „Asszonyom! ugyan menjen félre; hisz veszélynek teszi ma-

gát így ki.“ Továbbá rongálók lépnek Akard asszony háza első emeletébe, „Overchie ur szállása ez?“ kérdi egy; — „nem, uram, volt a' válasz, ő a' második emeletben lakik.“ — „Ah! bocsánat asszonyom!“ Fölmentek a' második emeletbe, 's ott csak hamar mindent feldúltak. — Bethune lakában a' festvényeket nem bántották, mert egy valaki e' vandálok közül partul fogá azokat illy nyilatkozással: „Ezen képek nem olyanok ám, mint a' bútorok, mert ezeket nem csinálhatni újra.“ — April 7kén A' Gendebien, C. Desmedt, F. Meus, F. de Secus urak a' belminiszterhez irást bocsátottak, mellyben sürgetve kérik őt, hogy a' kamarákat híja össze. Gendebien ur továbbá irást küldött a' brüsseli polgármesterhez is, mellyben felszólítja: tartassék szoros nyomozás annak kitudására, kik valának okai e' zürzavarnak. A' nyomozásnak nem alant az alosztályokban, hanem fen kell járnia; ott fen, a' felsőbb osztályokban találhatni meg a' vétkeket. E' nyomozás ki fogja mutatni, hogy a' város azon kármentésekért, mellyeket kérni majd nem késnek, se felelőséggel se viszapótlással nem tartozik.

A N G L I A.

Valamennyi londoni lap a' francia miniszterváltozásra nézve abban egyezik meg, hogy Duchatel ur kereskedési miniszterre lételet szabadabb kereskedési rendszer felállítására hiszik kedvezőnek, p. o. a' Globe ezt mondja: Szinte általányosan nyilatkozik e' kinevezésre a' megelégtetés, minthogy Duchatel urról azt hiszik, hogy a' kereskedésről szabadabb szempontú vannak, mint Thiers urak, 's kevésb előítélettel hajlik azon terjedtebb kereskedési rendszerhez, mellyre Franciaországot birni Anglia fő politikája. Ha látja az ember, mennyi figyelemmel vannak Ellice és Durham lord urak mind azon dolgokra, mellyek e' tárggyal rokonok v. kapcsolvák, a' kereskedési miniszterség változását e' pillanatban csak kedvező körülményül tekinthetni. — A' Times pedig egy párisi levél után így: Rigny admiral egész életét a' tengeren tölté, derék tengerhaditiszt, 's e' kormány-szakra legalkalmasb lehetett volna; de olly miniszteriumba lépte, melly idegen előtte, 's mellynek szövevényes kötelességit 's viszonyait még teljesen nem vala kiismerni alkalma elég, a' közönségben nem kedvező benyomást tön. E' hijány azonban nem lesz érezhető; Franciaországban mindenki tudja, hogy a' király en ügyosztályra csak név szerint keresé főt, mert Franciaország kül politikáját ő intézi szemé-

lyesen.“
van férfi
az utolsó
pularis)
zett igaz
ténét vol
kinevezte
letét a'
tal azon
zést igaz
kadhatni
monda le
szerződés
hagyni.
dó emlé
dik. Ge
szándék
lábnyi m
Sir Wal
„Szeren
John Ho
csillagás
jó remél
kalmas
tásra, '
Reményl
lódásit e
vala, se
sem zak
lésében
azaz: ó
gistákat
hollandi
lenséges
kiáltottá
egy kig
azért, m
fenyítés

Berli
várják a
inkább, m
ti a' töb
ban sem
Párisból
intézésé
sürgető
a' francz
ge iránt
bi hatal
a' főhely
illy rész
abban se
követ Sc
latkozást

lyesen.“ — Persilre nézve azt mondja: „Ha van férfi Franciaországban, ki Barthe-nál, az utolsó pecsétörnél népszerűlenebb (impopularis), az csak Persil ur, az ujdón kinevezett igazság-minister. Szerencsétlen vaktörténet volt ez új pecsétörre nézve, hogy épen kineveztetése napján hozá a' cassatioszék ítéletét a' National ügyében, melly a' Persil által azon lap ellen irányzott valamennyi üldözést igaztalanná bélyegezi. — Méltán fenakadhatni azon is, hogy Broglie hg. egyedül monda le, holott az előtte más által kötött szerződést valamennyi társának jóvá kelle hagyni. — Scott Walter dicsőítésére állítandó emléket Glasgowban nem sokára elkezdik. George-square-ra (György terére) szándék azt helyezni. Az emlék maga 144 lábnyi magas oszlopból álland, 's alkalmasint Sir Walter képével. — Az Albion szerint: „Szerencsések vagyunk jelentetni, hogy Sir John Herschel január 16ikán egészségesen 's csillagász eszközeivel jó rendben érkezett a' jó reményfokra meg. Első munkája volt alkalmas helyet keresni égvizsga-torony-állításra, 's talált is olyat igen szép vidéken. Reményli, hogy nyár elmulta előtt még vizsgálódását elkezdheti. Oda utazása igen kedvező vala, semmi ellenkező szél, semmi zivatar sem zaklatá őt. — A' brüsseli esetek megítélésében valamennyi londoni lap egyértelmű, — azaz: ócsárolják mind a' két részt; az orangistákat azért, mert olly időpontban, midőn hollandi háborútól tarthat az ország, az ellenséges főparancsnokot mintegy fejdelmökül kiáltották ki, saját fejdelmöket pedig mintegy kigunyolták; a' brüsseli pártot vezérestül azért, mivel kezök alatt azon felszólítás megfenyítése vad boszuvá fajult.

N E M E T O R S Z Á G.

Berlin, apr. 7dikén. Itt feszült figyelemmel várják a' schweizi ügyek további fejlődését, annál inkább, minthogy a' francia kormány szempontú a' többiekével, valamint sok másban, e' pontban sem egyezők. Utolsó tudósítások szerint Párisból kevés remény van e' kérdés közös elintézésére valamennyi udvar részéről. Noha sürgető lépések tétettek Broglie hgnél, hogy a' francia kormány a' közös fellépés szüksége iránt győződjek meg, 's birassék a' többi hatalmakéhoz hasonló jegyzék-küldésre a' főhelyhez. Broglie azonban Franciaország illy részvételét határozottan elhárítá, 's még abban sem egyezett meg, hogy a' francia követ Schweizban egyedül ezen egyszerű nyilatkozást adja: „Párisban a' többi hatalmak ál-

tal a' főhelyhez bocsátott kívánatnak nincsenek ellenére.“ Minthogy tehát Bern canton a' többiek kívánságára önként hajlani nem akar, oda megy ki minden: képes lesz e Schweiz Bern cantont erőhatalommal kényszeríteni a' főhely végzése elfogadására. A' főhely valóban indítványul is akarja hozni, hogy 30,000 fő állíttassék ki e' kénytető végre. E' combinatio megbukása a' német szövetséget ön fentartása érdekében könnyen fegyveres beavatkozásra kényszeríthetné, mellynek következeit az európai viszonyokra el nem láthatni. E' beavatkozást Franciaország szélén Párisban nem fognák egykedvüleg nézni, 's valamint Anconában, úgy itt is egyidős beavatkozás történhetnék. Bár mennyire kívánhatni is, hogy e' jelen krízis kedvetlen feloldás nélkül muljék el, még sem titkolhatni, hogy e' számos egymást keresztül vágó érdek 's törekvés folyvást ujdón új bonyolódásokat okoz, 's végöket nem láthatni be. —

Berlin, april. 8ikán: Mig Európa éjszakeletén a' fentartó három hatalom törekvéseire minden állandóságot nyer, délnyugot többé vagy kevesbé nyílt forrongásban van, mellynek kitörését csak külső okok tartóztatják. Ugy látszik, mintha Rajnán túl Európa délnyugoti országait a' Franciaországban most uralkodó rendszerhez akarnák csatlani. Zendülő mozgások alulról fölfelé természetesen Párisban sem találnának pártfogásra, valamint egyéb fővárosokban sem, de a' gát- v. megelőzési módban igen különbözők a' szempontok. A' milly élénk a' kurírok (futók) váltakozása Madrid és Páris közt, szinte olyan az Páris és Nápoly közt. Ezen utóbbi udvarral az alkudozások már messze haladtak, 's három fő pontra vehetők: 1). az Orleansi hg. egybekelése a' nápolyi kir. herczegasszonnyal. 2). Előkészület mind a' két siciliai országba, constitutio-behozásra. 3). A' nápolyi udvar összebékülése a' spanyollal. Ezen pont legsúlyosb, minthogy a' nápolyi udvar don Carlost már megismérte; de annál tovább haladtnak látszik az első 's második. — Braunschweigi károly hg. semmikép sem akar a' Braunschweigi herczegség kormánya iránti követléseiről lemondani. A' herczeg mint mondják Párisban a' republicanus párthoz állott, 's annak több ízben nyomos summákat adott. — Berlinben 1833ban 7378 gyermek született, köztök 1546 házasságon kívül, honnan minden 7ik gyermek nem házassági. 2363 kelt egybe. Megholt 8053 személy, 445 halva szült gyermekkel. A' megholtak közt 376 sze-

mély 70—80 év közt; — 396 személy 80—90 év közt; 21 személy 90en felül. April. maj. 's jun. hónapokban legtöbben haltak. Az öngyilkosok száma, kik különben 10 éven középső számban 56ra mennek, ezen év közben 63 volt. Köztök 11 asszony. A' népesség száma a' katonai őrséggel együtt felrughat 265,000re.

SPANYOLORSZÁG.

Madridi levelek következő érdekesbeket közlenek a' fővárosról 's hadi történetekről: april. 1sőjén Carnicer carlosi vezér 800 főnyi sereggel Sandon városba ütött. E' hely 14 legoára esik távol Madritól. A' főváros őrségének egyik osztálya tüstént kiküldeték ellene, de csak hamar visszatért a' nélkül, hogy egy lövést is tett volna, mivel czéljában a' grenadai ezred által már megelőztették. Ugyan e' tájban a' királyné Aranjuezből, hol mostan mulat, egy kis kirándulást tévén, kevéssé mult, hogy az insurgensek kezébe nem esett, mivel Locho egy rettentő bandita-vezér lest vete rá, de czélja nem sikerült; a' királyné ez okból nem sokára ismét a' fővárosba tér vissza. April. 5ikén beszéltek, hogy ma egy kereskedő érkezett Valenciából, az ottani társaság nevében a' közelebb kihirdetett status-kölcsonre ajánlásokat teendő. Rayneval ur ma reggel jöve még Aranjuezből 's már újra terjed a' hír a' diplomatiái karnál, hogy a' Portugálba szánt seregek haladéktalanul megindíttatnak, és Badajoz és Ciudad-Rodrigo-ban már minden készület meg volna téve, az akármelly pillanatbeli beüthetésre. Kiki tudja azonban, hogy se pénz se ember nincs elegendő e' czélra. A' már összegyűjtött sereg 8000re megy gyalogban és 1300ra lovasban. A' logronjoi és 16ik serezed pattantyuságukkal együtt egyszerre indultak meg Alcanices felé. April. 6d. A' főváros nyugalmas. Gen. Martinez de San-Martin Madrid főkapitányává neveztetett Freyra ur helyébe, kire a' lovas seregre fölügyelés bízott. A' városi katonaságnak már második osztálya összeállott, parancsnoka Aguilera ur, marq. Cerralbo testvére, ki 1823 óta mint kibujdosott, külföldön tartózkodék. Loritz ur svéd ügyviselő ma nyujtá be a' királynénál, udvarától kapott új megbízó levelét.

ELEGY HIREK.

Azon társaság gyülekezetében, melly a' Themse alatti járás elkészítésére vállalkozott, nyilatkoztatta Brunnel ur, hogy, ha elegendő

pénzt kapna, mi azonban még nem hihető, az egész munkát három év alatt bevégezhetőnek hiszi. — Rosz kapitánynak London városa polgárjogot ada ünnepélyesen. — Brüsseli levelek említik, hogy Cabet ur, némelly párisi lapok ellenére, mellyek őt Londonba utaztatják, Brüsszelbe érkezett, 's a' de Holland vendégházba szállott. — Igen érdekeseznek látszó fel-födözések tétettek a' Torre dell' Annunciátában. Nunzianta marchese, ki ott foganatos érczfürdőt nyitott, némi régi fal maradványira, azután egy csinos kis templomra bukkant. Meg nem egyezhetni benne: valljon elkülönzött római villa volt e az legnagyobb sztilben, vagy 3dik földalatti város kezdete, mint Herculanum 's Pompeji. Nem sokára többet halunk felöle. — A' Globe szerint Marchesutben, nem rég Scharp, Roberts urak 's társaik részire készített új gőzkocsival tettek próbát, mellyben 50—60 személy ült. Oxford felé vivő uton hat angol mérföldet 20 perc alatt tett meg; ezen utazásmód közönséges országuton minden eddigi próbátat felülmúl, 's annak kinyomoztatását okozandja: valljon a' vasuti költségeket nem lehetne e' illy kocsik által megkímélni? — Amerikából különös rajzot kaptak, melly gőzkocsit, egyszersmind gőzcsolnakot ábrázol. A' szárazon e gőz-anphybium négy kereken mozog; 's ba ollyas vízbe jő, mellyen nincs híd, egyenesen a' víznek megy, a' kocsikerekek nyugszanak, 's egy, közepén illesztett evezőkerék jó mozgásba. Az egész műszer alligator (krokodill) alakú. — Európában a' juhok száma évről évre szaporodik, most 185 millióra megy. Legtöbb juha van Angliának, u. m. 45 millió; utána Russziának, melly 37 millióval bír; Franciaországnak 35 milliója; Ausztriának 19—20 m.; mellyből $\frac{2}{3}$ egészen nemes, vagy nemesített fürtű, mellyek évenként 48—50 millió font gyapjut adnak; Spanyolországnak 12 m.; Prusziának 11,751,000; az olasz státusoknak 6,509,000; Svédországnak és Norvegiának 2,250,000; Hannoverának 1,650,000; Dániának 1,400,000; Bajorországnak 1,240,000 Portugáliának 1,200,000; Szászországnak 1 millio juha van. — Legfinomabb gyapjat angol, spanyol és szász juhok adnak. Vad juhok déli Russziában találkoznak. — A' Gazette azt mondja, hogy Franciaország idegen szőkevényeknek a' juliusi revolutio óta 13,224,500 frankot adakozott. Az 1834ki ajánlás 5 millio frankra megy. —